

Majestatis minden nap a délutáni órákban.

Elfizetési díj:
Egész évre 12 ft, félévre 6 frt, évenyegyre 3 ft o. é.

Melyben előfizetheti Demjén L. és Keresztény Pál urak kereskedésében, hol egyes számok is kaphatók.

Szerkesztői szállás: belső-tordatca 122. sz. Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, az emelet hátsó részében.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond soronként 6 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyeg. Hirdetéseket felvételnek: Helyben: a kiadóhivatalban, Demjén László könyv- és Keresztény Pál papírkereskedésében. Pesten: Zeisler M. (királyutca 60. sz.) Bécsben: Haasenstein és Vogler (Neuer-Markt 11. sz.) Oppell Alajosnál (Wolffgasse 22. sz.) Rudolf Mosse off. Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstätte 2.) Süddeutsche Annoncen Expedition Stuttgart. Nyilvántartott cikkek: sora után 20 kr. előleg beiktatása mellett a szerkesztőséghez címzendők. Elfizetéseket s hirdetőket a vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.

Deák Ferencz elfogadja a képviselőjelöltséget.

Pest belváros választói április 22-én a városház nagytermében tarták meg értekezletüket, megválaszták a központi bizottságot s közakarattal és közlekedéssel Deák Ferenczét jelölték ki ismét országos képviselőül, a 400-at meghaladó értekezlet testületileg ment el az „Angol királyi” szalldóba, hogy nagy hazánkban a választók mely háláját tolmácsolva, őt az országos képviselőség elvállalására felkérjék.

A vendéglő elsőemeleti termébe érkezvén 4-tagnú küldöttség hívta meg Deák Ferenczet a tisztelgő értekezlet körébe s a megjelenőt percekig tartó lelkes éljenzés fogadta.

Az értekezlet nevében Svendner Mihály belvárosi plébános mondott hálát „a nemes munkásságért, melyet Deák F. a lefolyt országgyűlésen „Pest város és az egész haza jóléte érdekében kifejtett.” Folkérte nagy hazánkfiát, sziveskedjék Pest belvárosát a jövő országgyűlésen is képviselni; mert veszély fenyegeti a hazát s a haza „nyit és alattomos elleneit” ő győzhetile, — „vezérsége, bölcsessége nélkül kétségre kellene esnünk;” az ő zászlója alatt „a haza józan szabadságáért és függetlenségéért sikerrel küzdött”-ek ismét győzedelmeskednek. Végül éltető az ország vezérét, Pest belvárosának képviselőjét.

A hosszasan tartott lelkes éljenzés elcsendesültével Deák Ferencz így szólt:

Tisztelt választók!
„Hála, köszönet e megtiszteltetésért. Most negyedszer szólítanak fel Pest belvárosának választó-polgárai e nehéz pályára. Engedjék, hogy e negyedik felszólítást úgy tekintsem, mint annak zálogát, hogy eddigi eljárásomat helyeslik, hogy az elvekben, melyeket megállapítottunk, osztoznak, hogy azt a politikát, melyet országgyűlési működéseinkben zsinórmértékül veltünk, továbbra is fenn akarják tartani (Helyeslés). Nem hiszem, nem szabad hinnem, hogy az országban legyenek emberek, kik a hazát szándékosan bajba akarják vinni, veszélybe akarják dönteni.

„Szabad országban a vélemények szabadok és különbözők lehetnek.

„Föl kell tennem mindenkiről, hogy azért ragaszkodik a maga nézetéhez, mert azt tartja az országra nézve legüdvösebbnek. Én is azt hiszem, hogy a kiegyenlítés, a mely megtörtént, az alapelvek, melyek politikánkban vezéreltek, jelen körülményeink között az egyedüliek, melyek hazánk felvirágzását eszközölhetik (Élénk helyeslés).

„Lehet, hogy egyik-másik tárgyban tévedünk; a tévedés helyreigazítja az idő, de az alap rendíthetetlen marad: mert ha az alap megrendítetik, előreláthatatlan bajok fognak bekövetkezni, melyek az országot veszélybe dothatják (Élénk tetszésnyilvánítás).

„Érzem a feladat nehézségét, ismerem az óriási felelősséget, mely minden képviselő vállalt terbeli és aggodva fogadom el a megtiszteltetést (percekig tartó, zajos éljenzés); aggodva, nemcsak a nehézségek, nemcsak az idők és körülmények fenyegető veszélyei miatt, hanem aggodva azért is, mert attól tartok, hogy hanyatló korom és többszöri betegeskedésem nem engednek elég erőt azt tennem, mit tenni óhajnék, mit tennem kellene (Megindulás). Bizom önök szeretetében, hogy ott, hol eröm kimerülése miatt gyöngébbnek látnak, elnézéssel lesznek.

„Elfogadom a bizalmat azért, mert azt hiszem, hogy, ha valaki nem bír is annyit tenni, mint a mennyit tenni szeretne; tegyen a hazáért annyit, a mennyit tud (Zajos tetszésnyilvánítás).

„Ismertem köszönetemet és hozzá azon kérést csatolom: legyenek elnézéssel és türelemmel irántam, ha előrehaladt napjaimba: ily nehéz pályára lépni és ily súlyos megbízást elfogadni merek.

„Legyenek meggyőződve, hogy midőn elfogadom, csupán csak kötelességérzetből teszem (Viharos és percekig tartó éljenzés).

Ezek után bizalomtelve vett bucsut az értekezlet az érdemeken és szerénységben egyaránt nagy hazafittól.

Jól értelmezik-e a bíróságok a székelyföldi urbériség tárgyában a pótrrendeletet?

VII.

Köztudat, hogy az urbéri perek egy, mint a bűnyokok nyomozó természetű bírnak: a jogorvoslattal való élhetés ki van ezeknél zárva; o felett, hogy a törvényt erejéből kivétlőztető szokás létre ne jöhessen, magánjogi kérdéseknél, magok a peres felek, kik a törvénynek a peresetre mikénti alkalmazásáról, az ítéletek kézbesítése alkalmával mindig értesülést vesznek, legjobban örökölhetnek; ez okból, a közügy érdekében elvitázzhatatlan kötelességek, minden ily észrevett és felfedezhető esetet az igazságügyi minister elébe megvizsgáltatás és orvosoltatás végett felterjeszteni.

Ha volt eset az igazságszolgáltatás terén, mely a szoros vizsgálatot, a megtörtént hibák kiigazítottatását kiérdemelte, úgy valóban ezek legfontosabbika közé tartozik azon esemény, mely szerint a pótrrendeletnek visszaható erő tulajdonítottatott.

Fennebb elég tisztaságban, kézzelfoghatólag be van bizonyítva, hogy ily magyarázat, az 1862. záros határidőt kifizető törvényvel megnyugtatót székelyföldi birtokviszonyokat felzavarta; bé van bizonyítva, hogy ez, gyakorlati eredményében, a joglehetől kitörli mindazon jogi cselekvények jogos következményeit, melyek az 1862. záros határidőt megszabó törvény erejénél fogva, jogok és jóhiszemű birtokok alapítására, átváltoztatására, megszüntetésére érvénynyel bírtak.

Ha ez tovább így folyik, ha ez nem orvosoltatik, oly jogsérelem és vagyoni méltatlan rövidítés fogja érni a székelyföldi, éppen adózó voltbirtokosoknak egy részét, melyekhez hasonló a magánjogélet terén a történelem felmutatni nem képes.

Tessék bárkinek is utánna kutatni, s csupán Marosszéken fog több olyan új pereseteket találni, melyekben a záros határidő lefolyta után, a pótrrendelet megjelenése következtében, 1868-ban és 1869-ben urbériség czimén, oly birtokok támadtattak meg, melyeknek jóhiszemű birtoklását az illetők számára maga a záros határidőt szabó törvény biztosította; melyeket székely-birtokosok örökösai apró részekre eldarabolva, több részre osztottak meg; melyeknek egy részére új épületek emelkedtek, mások vásár- vagy osereszerződés következtében másodík, sőt harmadík kézre kerültek.

Ha ezen vizsgálat- és a megbizonyosuláshoz mért illő orvoslás elmulasztatik, az 1871. LIII. törv.-czikk 65. §-ából még indokot fog meríteni az igazságszolgáltatás, a megkezdett rendszer tovább folytatására és arra, hogy az 1862. záros határidő után a pótrrendelet félreértése miatt támasztott oly urbéri új kereseti jogoknak, melyek nem önváltott birtokra vonatkoznak, igazoltságát megállítsa. Pedig feltenni se lehet azon törvényhozó hatalomról, mely az 1871. LIII. törv.-czikkben az urbéri kapcsolatból fennmaradt jogokat rendezte, mely ezen új törvénynek visszaható erőt a vármegyei urbériségekre vonatkozólag nem tulajdonított, sőt a 64. §-ban az erdélyi vármegyékre az 1862. decemberi záros határidőt érvényben megtartotta: — hogy szándoka az lett volna, miként az 1871. LIII. t.-cz. 65. §-a ezen kifejezésének: Székelyföldön a kereset (öbbsé meg nem indítható urbériség, vagy székely-örökség czimén, ha 1870. január 1-ig bé nem adatott, — több erőt és más értelmet tulajdonítson, mint azt, mely az 1868. pót- és utórendeletek kapcsában tisztán kifejezve látható.

Az elősoroltak nyomán valóban óhajandó, sőt szükséges a székelyföldi birtokosok megnyugtatóására, hogy a 65. §. magának a törvényhozó hatalomnak hitelen magyarázatával világossá tartsa fel, a lehető félreértések kikérülése végett, oly módon, mint történt ez, úgy az 1870-ben, mint 1871-ben alkotott több törvényczikk módosításával; fejezetnek ki tisztán az, hogy a székelyföldi urbéri perekre nézve is, az 1862. záros határidő erejében hagyatván, megegyezőleg az előzményekkel és az 1868. pót- és utórendeletekben foglalt meghatározásokkal következetesen, a veszített vagy önváltott birtokért kárpótlást igénybevevő oly esetekben, melyekben a kárpótlás megnyerhetése a birtok, urbéri vagy székely-örökségi minőségének szabályozó per után előzetes megoldatásáról feltételeztetett, — a keresetek többé meg nem indíthatók, ha 1870. január 1-ig bé nem adtak; azon birtokosok pedig, kik kárpótlási igényüket kellő időben bejelentették, de azzal elutasítottak, a nem kárpótlott birtok aránti keresetüket, az elutasító határozat kézbesítésétől számított három hónap alatt beadhatják.

A megtörtént hiba haszthatatlan orvosoltatására annál égetőbb szükség van, mert sokan vannak a Székelyföldön, kik a pótrrendelet visszaható magyarázata miatt jogsérelemet és vagyonszűnést szenvedtek; ezek közé sorozható maga az állampénztér is, melynek védelmére jogbiztosok vannak rendezve, kiknek tisztába kell jönni: ha valjon a törvénynek világos szövege szerinti tartalmának, s azok kapcsában az alkotmányos, irányadó vezérelveknél, vagy az igazságszolgáltatás belátása szerinti szokást alapító ítéleteknek hódoljanak.

A „Kol. Közl.” eredeti távsürgönye.

Prága. A nagybirtokosok választásánál az alkotmányhü-pártiak győztek.

Moszkva. Hamis-pénzt gyártó társulatot fedeztek fel, köztük vannak a legelőkelőbb családok tagjai, s különösen 8 előkelő hölgy.

Konstantinápoly. A „La Turquie“ Sebastopol erősítéséről szól, s Angliát vádolja a miatt, hogy a párisi szerződés megsemmisített. Erre a „Levant Herald“ azt feleli, Anglia sajnálja a hozott áldozatokat, nincs angol, ki egyetlen fillért adna egy új keleti háborúra mindaddig, míg a reformok nem létesíttetnek Törökországban. Az angol követség eme organumának ilyen felszólalása roppant feltűnést okozott.

Szt-Pétervár. A perzsa Sah európai körutrá készül. Előbb Tiflisen át Szt-Pétervárra, innen London, Páris és Berlinbe utazik, s Bécs és Konstantinápolyt érintve, tér vissza Teheranba.

Maros-Vásárhely, 1872. április 23-án.

Midőn annyi kitartással, nagy embereink annyi küzdelmeivel sikerült alkotmányunknak nem csak megmentése, hanem annak újabb alapokon való megszilárdítása, soha meg nem bocsátható hibát követnek el azok, kik a létező szilárd alapokon aláadására, megsemmisítésére törekzenek, a nélkül, hogy valamely jobb és biztosabb tervök volna, melynélfogva az alkotmányt újabbban fölépíthetnék.

Nem kis hibát követnek el azon párttagok is, a kik meggondolatlanul — vakon — követik a ki nem elégitelt hűségök miatt felforgatásra törekvő pártvezéreket!

Menthellen hibát követnek el azok is, kik magokat jobbpártiaknak hirdető port hínének a hazai jobbpárt szemébe, s azzal ámitják a világot, mintha városunkban egy megalakult jobbpárt volna, s ennek a jövő országgyűlésre már képviselőjelöltje is lenne!

Ez valóságos ámitás, mistificatio; mert a hol párt nincs, ott annak jelöltje sincs! Már pedig határozottan állítom, hogy városunkban jobbpárt alakulva nem létezik, az megalakulva soha nem volt és így az az előbbi választások alkalmával is soha meg nem veretelt!

De állításomat igazolnom kell:

Van városunkban egy pár nagyravágyó ember, kiket nem akarunk jellemezni; ezek mindannyiszor három-négyen ösvegyültek, magokat pártvezéreknek neveztek, s azután működtek egymást is kijátszodva különböző utakon és módokon, a jobbpárt nevében. Így mindannyiszor megbuktak, s megbukottak hirdettelet miattok a jobbpárt.

Részemről vezért sereg nélkül képzelnem tudok. Ezen urak körül pedig soha sem sereglött egy tekintélyes gyűlés sem! Azt magok sem próbálták egybehívni. Ellenben a balpárt ez időbeni vezére mindent megtett pártja csoportosítására, egyértelműleg vezetésére, tömegesítésére. A párt legkisebb tagja is úgy vezettetelt, hogy szabad nézetének tér engedtetvén, a párt egyik fontos tagjának hitte magát s befolyását önbizalommal igyekezett érvényre juttatni. Ily taktika mellett sikerült a vezérnek a városi képviselő választásakor jelöltjeit alig egy kettő kivételével keresztülvinni.

Szerintem az ellenfétől tanulni nem szégyen — sőt éppen tanácsos — és így nem majmolya, hanem észlelyessen eljárva kell pártot alakítani, tömöríteni.

Hogy városunkban jobbpárt alakítására nem hiányzik a szellemi tényező erő, erről nem kételkedünk, mert alig van valamely vidéki városban annyi mivel, értelmes s teljesen jobbpárti érzelmi ember, mint iten; de még eddig hiányzik egy oly kedvelt egyéniség, a ki maga körül tudná ezen erőket gyűjteni, a nézeteket öszponosítani, s így egy minden kifogásos fejült körül a szavazatokat tömöríteni.

Egy előleges tisztába jövetel multhatatlanul szükséges. Ezért kell, hogy némely kézleltőkben magásra emelkedett egyének előbb győzzék le hűségöket s ne engedjék nevéket ok nélkül meghurcoltatni; mert az szinte teljes bizonyos, hogy a forgalomba hozott név körül nem fog csoportosulni párt és így méltatlanul fog a Deákpárt városunkban ismét compromittáltatni. Igen esélyes dolognak tartanám a már egyszerű megbukott nevet a lapok nyilvános teréről teljesen visszavonni és nyíltan kimondani, hogy Maros-Vásárhelyt, Deákpárt még nem volt alakulva és jelenben sincs szervezkedve, és így Maros-Vásárhelynek még nincs Deákpárti képviselőjelöltje!

G. G.

Legújabb táviratok.

Zágráb, április 22. Dr. Gaj Lajos, az illyrismus előharcosa s legközelebb a „Narodne Novine“ cz lap tulajdonosa szélhűdésben elhalván temetése na ment végre nagy néptömeg jelenlétében.

Bécs, április 22. A mai „Wiener Abp.“ a leghatározottabban biztosít, hogy Austria és Oroszország

közt a galicziai vagy bármely más kérdés alkalmából bármennyi fejtegetések vagy félreértések nem fordultak elő.

Berlin, április 22. A bir. gyűlésben Wigger a spanyol törvény iránt interpellálja a kormányt; mire Delbrück azt felelé, hogy a sajtótörvényjavaslatnak oly kidolgozása, melynél a szövetségi kormányok véleménye leendő alapul veendő, — tetemes időt igényel. Az előterjesztés ezen ülésszakban lehetetlen. Hoverbe indítványára ezen interpellatio vita-tárgyává tétetik.

Marseille, április 22. Alphonz herceg, Don Carlos testvére, Sveiczba utazott, miután őt a francia hatóságok internálással fenyegették azon esetre, ha a spanyol határokhoz merne közelíteni.

Madrid, április 22. A Carlista-mozgalom megkezdődött. Toledo-ban bandák merültek fel, mint szintén Navarában is egy pap vezetése alatt. Chatelineaut önkéntesekkel várják, hogy a mozgalmat vezesse.

Madrid, április 21. A „Gazetta“ rendeletet közöl egy bizottmány felállítására vonatkozólag, mely Spanyolországban a bécsi világiállásban való részvételével foglalkozand. E bizottmány elnöke Concha, alelnöke Perma, Munez és Ulloa nevezettek ki. A bizottmány továbbá 30 tagból és egy titkárból áll. Sardoal alkade és a madridi önkéntesek egy utaláni Carlista-felkelés esetére támogatásukat ígérték meg a kormánynak. Spanyolország összes önkéntesei hasonló ajánlatot tettek a kormánynak. A tegnapi minisztertanács egész éjen át tartott. A csapatok készen vannak, hogy az első jeladásra induljanak. A kormány megparancsolá az északi és déli vasutársulatoknak, hogy minden rendelkezés alatt lévő közlekedési eszközeiket készen tartsák.

London, április 22. A „Daily News“ szerint a Gladstone-kabinet lemondása közelálló dolog azon esetre, ha az általa beadott több bill el fogna vettetni. — Az amerikai ellenemlékirat nem ért egyet a semlegesek jogának adott angol magyarázattal, és válaszol az Angolsorszag által a közvetett károk iránti igények ellen emelt kifogásokra.

London, április 21. Az „Observer“ elisteltetteknk tartja az amerikai híreket, minthogy Amerika válasza csak szerdán indítatik el a postával. E körülményből azt lehet következtetni, hogy Amerika békés megoldást óhaj. — A királynő tegnap félóra látogatást volt Napoleonnál Chislehurstban.

Somssich Pál végjelentése a képviselőház utolsó ülésszakáról.

(Vége.)

A közoktatás, népnevelés s vallásügyi tárgyakat illetőleg, beadott 1 törvényjavaslat, a multrol fennmaradt 6 törvényjavaslat, függöben maradt 7 törvényjavaslat, u. m. 1) A vallás-szabadság gyakorlatáról. 2) A kisdóvodokról. 3) A középoktatásról. 4) A pesti m. kir. egyetemről. 5) A kolozsvári egyetem felállításáról. 6) Az országos műegyetem új szervezéséről, s végre 7) A felülvizelt oktatásról szóló törvényjavaslatok.

Az igazságszolgáltatás, jog- és birtokviszonyok rendezése érdemében beadott 6 törvényjavaslat, a multrol fennmaradt 16 törvényjavaslat. Ezekből szentesítette 17, u. m. 1) Az első folyamodású bíróságok szervezéséről. 2) A királyi ügyészségről. 3) A bírósági végrehajtókról. 4) A büntető-törvény s gyakorlatra vonatkozó némely intézkedésekről. 5) A vadászati jog és gyakorlatáról. 6) Az első folyamodású bíróságok száma és székhelyéről. 7) Az urbéri fennmaradt birtokviszonyok végleges rendezéséről. 8) Az irtványokról. 9) Az arányosítás és tagosításról Erdély némely részeiben. 10) A magyar földhitelintézetéről. 11) A Franciaországgal, 12) Svéd- és Norvégországgal, és 13) Az olasz királysággal, a közbüntetések kiadása iránt kötött szerződésről. 14) A számvességi személyzet szaporításáról és az 1871-ik évi XXXI., XXXII. és XXXIII. törvényczikk végrehajtására szükséges költségek fedezéséről. 15) A pénzügyi hatóságok hatáskörének egyes törvényszékekre átruházásáról és a pénzügyi főtörvényszék ideiglenes fennntartásáról. 16) A felosztalható első folyamodású királyi törvényszékekhez kinevezett bírák további alkalmazásáról, s végre 17) Az első folyamodású bíróságok szervezése folytán szükségessé vált átmeneti intézkedésekről szóló törvényczikk.

Függöben maradt 5 új, u. m. 1) A békebírákról. 2) A bérföldekről. 3) Az udvartelki birtokviszonyokról. 4) A telepítvényekről, s végre 5) A törvényszékek illetőségéhez tartozó bünvádi eljárás ideiglenes szabályozásáról szóló törvényjavaslatok.

Bizottságok részéről beadott 1. 1) Az ország czimerének meghatározásáról szóló törvényjavaslat, és ez függöben maradt.

Egyes képviselők részéről beadott 18 törvényjavaslat. A mult ülésszaktól fennmaradt 12 t.-j., függöben maradt mind a 30 u. m. 1) A felülvizelt személyek elemi oktatásáról (Frányi). 2) Az igazságügy körébe tartozó törvénykönyvek és kisebb törvények alkotásáról (Dietrich). 3) A vallás szabadságáról (Frányi). 4) Az államhivatalok halmozása és ezekkel összekötött fizetések megszüntetéséről (Bobory). 5) Új adórendszer kidolgozása és életbejuttatásáról (Frányi). 6) A kir. kiseb. ha-

